

PODALJŠAN VODOVOD

Podaljšan vodovod - Predtrg, Podmesto, Hraše in Studenčice (dopolnjen dokument)

Prošnja za priklop k vodovodu. Prošnje občine Predtrg in vasi Studenčice in Hraše za priklopitev k radovljiško-leškemu vodovodu se odstopijo vodovodnemu odseku s pripomnjo, da se zgradba vodovoda radi teh prošnja na noben način ne sme zavleči.
Gorenjec, 07. 12. 1906

Povečan vodovod. V zadnji seji vodovodnega odseka se je sklenilo, da se odpošlje na deželni odbor skupna prošnja za priklopitev k sedanjemu načrtu še hiš pod mestom Radovljica, hiš nasproti leškemu kolodvoru, vasi Zgoša in južnega dela Begunj. - Konec tega meseca bo že tekla voda.
Gorenjec, 05. 10. 1907

Prošnja Podmesta. Glede podaljšanja vodovoda v Podmesto te sklene, da se najprvo napravi proračun stroškov in nato takoj sklepa o napravi.
Gorenjec, 16. 11. 1907

Možnost podaljšanja vodovoda. Vodovodno vprašanje povzroča mnogo skrbi in govorjenja tako po Radovljici, še bolj pa po okolici. Pereče je to vprašanje postalo za mošenjsko občino. Mnogi, nepoučeni krogi so baje mnenja, da nasprotuje radovljiška občina mošenjski občini radi vodovoda. Uverjeni smo, da ga menda ni v Radovljici človeka, ki bi nasprotoval tej ideji, a glavne zavirajoče bo pač treba iskati drugje, namreč tam, kjer odločujejo vso zadevo. Da ne more zadostovati vodni nabiralnik s 100 hl za toliko občin, mora izprevideti vsak razsoden človek, a tega menda ne umevajo gospodje v Ljubljani, kajti drugače bi ne delali takih „imenitnih načrtov“, da se naj priklopi radovljiškemu vodovodu še enotni vodovod Hraše, Predtrg in Ljubno. Menda ne živimo več v oni dobi, ko je Mojzes lahko pričaral s svojo palico vodo iz vsake skale.

Gorenjec, 10. 04. 1909

Podaljšanje vodovoda v Podmesto. Radovljiški vodovod se je pretečeni teden podaljšal tudi v Podmesto, in sicer s preostankom, ki se je prihranil pri radovljiškem vodovodu. Ker smo ravno že pri vodovodu, moramo se dotakniti neke notice, ki jo je prinesel "Slovenec" v svoji 129. številki pod naslovom: "Vodovod za Mošnje in Brezje". Ker je "Slovenec" tako brez potrebe in čisto krivično napadel v tej notici radovljiške naprednjake, svetujemo piscu one notice, da se enkrat potrudi v Radovljico in tamkaj naj se oglasi v županstvu, kjer bo videl črno na belem, kaj so radovljiški naprednjaki soglasno sklenili s pristaši "Slov. L. Stranke" glede vodovoda. Ako se mu pa zdi ta pot predolga, naj vpraša deželnega odbornika dr. E. Lampeta, kako so sklepali naprednjaki v Radovljici zoper ta vodovod. Pravijo, da strast slepi človeka.

Gorenjec, 12. 06. 1909

Stroški podaljšane vodovoda. Zanimivo je bilo poročilo o vodovodnih načrtih, ki jih je izdelal deželni odbor. Soglasno se sklene graditi, oziroma podaljšati vodovod v Podmesto s preostalim doneskom 20.000 kron, ki se je prihranil pri gradbi radovljiškega vodovoda. - Daljša debata se je vnela pri obravnavi "enotnega" vodovoda, ki naj velja kakor nekaj podaljšek radovljiškega vodovoda, namreč Hraše-Studenčice s stroški 25.000 K, Predtrg s stroški 12.000 K in Ljubno 44.000 K, skupni stroški 81.000 K. Sklenilo se je soglasno, da občinski zastop mesta Radovljice nima nič proti graditvi tega "enotnega" vodovoda, temveč stoji kakor prej na stališču, da morajo imeti prvi graditelji radovljiškega vodovoda to prednost, da jim ne bo zmanjkalo nikdar vode.

Gorenjec, 17. 04. 1909

Vodovod v Studenčicah in Ljubnem. Zadnja seja občinskega zastopa je bila dne 14. sept. Skoro edina točka vse seje je bilo vodovodno vprašanje. Deželni odbor je sporočil, da se namerava podaljšati vodovod do Studenčič in do Ljubnega, a glavarstvo je razpisalo dan vodovodne razprave v Ljubno na dan 21. sept. - Sklenilo se je soglasno ugovarjati načrtu, da se za podaljšanje tega vodovoda porabi radovljiški vodovod in v odsek, ki se je imel udeležiti komisijske razprave v Ljubnem, so se volili odborniki gg. T. Šušteršič, I. Vurnik, I. Sartori, O. Homann in L. Fursager. Upamo, da bo občinski zastop sedaj imel nekaj let mir z vodovodnimi zadevami, odkar je ministrstvo reklo, da ne da nič za vodovode na Kranjskem.

Gorenjec, 09. 10. 1909

Državna podpora za podaljšanje radovljiškega vodovoda. C. kr. poljedelsko ministrstvo je dovolilo 40 odstotni državni prispevek v znesku 32.000 K k podaljšanju radovljiškega vodovoda v Hraše, Studenčice, Predtrg in Ljubno. - Ker je vodovod že vpeljan do Dobrega polja, bodo Ljubnenčanje kmalu spoznali vso dobroto radovljiškega vodovoda. Do takrat, ko bo ves ta velikanski vodovod srečno pod streho, bo pač na mestu, da imenujemo vse one občine, ki uživajo in ki bodo uživale ta vodovod onega moža svojim častnim občanom, ki je položil takorekoč temelj temu vodovodu in ki je storil vse potrebne korake, da se je v tako kratkem času zvršilo to drago podjetje. In ta mož je radovljiški župan in deželni poslanec - dr. Janko Vilfan.

Gorenjec, 09. 07. 1910

Prispevek ministrstva za podaljšanje vodovoda. Županstvo Predtrg pri Radovljici je prejelo v sredo obvestilo deželnega odbora, da je poljedelsko ministrstvo dovolilo 40% prispevek za podaljšanje radovljiškega vodovoda po Predtrgu, za Hraše, Studenčice in Ljubno. S tem je izpolnjena želja teh vasi, da dobijo tudi preprotni vodovod.

Gorenjec, 23. 07. 1910

Ogled Predtrga radi vodovoda. Predtrg dobi vendar vodovod. V torek so imeli Predtržani krajevni ogled radi vodovoda, katerega sta se udeležila tudi deželni odbornik dr. E. Lampe in deželni stavbeni nadsvetnik Sbrizaj. Čudna so pota usode. Ko se je pripravljalo za vodovod v Radovljici, je radovljiški župan dr. J. Vilfan skoro

prosil Predtržane, da se priklopijo k temu podjetju, a premodri možakarji so v svoji kratkovidnosti kratkomalo odklonili to ponudbo, češ - mi imamo dovolj vodnjakov - in menda so bili tudi prepričani, da voda ne bo tekla "sama v breg". Ko so pa ti možakarji sprevideli, kako blagodejna naprava je vodovod, so pa pričeli moledovati od Poncija do Pilata, da bi dobili tudi oni vodovod. Slednjič se jim je vendar posrečilo dobiti to, kar so prej ošabno odklanjali.

Gorenjec, 10. 09. 1910

Odpuščen delavec. Ljubno pri Radovljici. Dne 2. decembra je bil pri zgradbi vodovoda v Ljubnem v radovljiškem okraju zaposleni delavec Blaž Rakovec iz Zavoda zaradi nemarnosti odpuščen. Vsled tega jezen, se je hotel maščevati nad delavskim nadzornikom Pavlom Baruto, ki je baje provzročil, da je bil odpuščen. Zmerjal je Baruto z različnimi psokami, pograbil končno za težek kramp ter zamahnil proti Baruti, ne da bi ga zadel. Zvečer ga je v neki gostilni zopet napadal ter ga spravil v tak strah, da so ga morali drugi delavci spremiti domov. Naslednjega dne je Rakovec grozil zidarskemu pomočniku Jožefu Braneju, da ga zakolje.

Gorenjec, 24. 12. 1910

Gradnja vodovoda v Predtrgu. Vodovod v Predtrgu že kopljejo in bo v kratkem dovršen. Dela ga tvrdka Rümpel, ki ima v delu okrog 40 delavcev. Radovedni smo, ako bodo sedaj verjeli vsi oni neverjetni Tomaži, da voda tudi v kreber teče, če se hoče.

Gorenjec, 03. 12. 1910

Predtrg ima vodovod. Vodovod v Predtrgu je dovršen. Ljudje so sedaj prav zadovoljni in tudi verujejo, da voda lahko v breg teče. Predtržani so sedaj pri volji - prodati svoje "štirne" ali jih pa oddati kakemu muzeju proti primerni nagradi. Se boljše bi pa bilo, ko bi si s teh "štirn" napravili spomenik v spomin one kratkovidnosti, ko niso hoteli poslušati nasvetov radovljiškega župana dr. Janka Vilfana, ki jim je ponujal že takrat vodovod, ko ga je dobila Radovljica.

Gorenjec, 12. 12. 1910

Vodarina naj se plačuje po davkih. V Predtrgu pri Radovljici je občinski odbor v svoji seji z dne 8. oktobra soglasno sklenil, da se stroški za vodovod razdele po davkih, ne pa po osebah. Ta sklep je upravičen in bodo občani ž njim gotovo najbolj zadovoljni.

Gorenjec, 14. 10. 1911

Sporna vodarina. Iz Radovljice. (Vodovodno vprašanje). Dne 24. oktobra se je vršilo v Radovljici po naročilu deželnega odbora skupno posvetovanje vseh onih občinskih zastopov, kojih občine rabijo vodo iz skupnega vodovoda. Zastopan je bil radovljiški mestni zastop, občinski zastopi: Mošnje, Lesce, Begunje in Predtrg. Skupno posvetovanje se je vršilo pod predsedstvom dr. Janka Vilfana. Namen posvetovanja je bila ureditev spornih in drugih še nerešenih vprašanj o upravi in gospodarstvu skupnega vodovoda in o medsebojnem razmerju vdeleženih občin. Pri posvetovanju,

kako razdeliti stroške za vzdrževanje vodovoda med posamezne občine, je prišlo do hudega nasprotja med navzočimi meščani in med kmečkimi zastopniki. Radovljiško županstvo zahteva, da se stroški razdele po številu oseb, vsi drugi občinski zastopi pa, da se porazdele po davkih. Oboji imajo prav, vsak s svojega stališča. Za meščane bi bila zelo ugodna razdelitev na osebe, ki rabijo vodo, ker bi potem Radovljica primeroma malo prispevala in bi bilo to v veliko korist občine. Prav je, da so se meščani postavili na to stališče in s tem dobro zastopali koristi svoje občine. Enako pa tudi kmečkim zastopnikom ni vzeti za zlo, če so se z ozirom na kmečke koristi postavili na stališče, da naj se vse uredi po davkih. Kmetje so tolažili razburjene meščane, da bi tudi oni radi plačevali večjo doklado na vodo, ko bi imeli take dohodke, kakor meščani, katerim kmetje iz okolice znosijo mnogo denarja v prodajalne, trgovine in denarne zavode. Pri tem posvetovanju se je tudi konečno sklenilo, da se uprava vodovoda poveri upravnemu svetu, kjer so vse občine primerno zastopane. Skupen vodovod naj ima eno skupno upravo, enako porazdelitev bremen za vzdrževanje in skupno vodarino. V vodovodni upravni svet so bili izvoljeni: Za Radovljico: g. I. Sartori, Oto Homan, Šušteršič; za Mošnje: g. I. Resman, A. Gabrijelčič, A. Cvenkelj; za Begunje: g. I. Trenk, V. Sturm; za Lesce: g. I. Žark in Valant; za Predtrg: g. Franc Grilc.

Gorenjec, 04. 11. 1911

Dvajsetletno opuščanje starih navad. Ko je Predtrg leta 1910 dobil vodovod so bile sočasno zgrajene po Predtrgu štiri večje »šterne - vodnjaki« z betonskimi koriti dolgimi cca 2,50 m in širokimi 60 cm. Litoželezna stebričasto oblikovana ohišja, v katerem je bila vertikalna vodovodna cev je imelo ročico s katero se je na pritisk nanjo voda odpirala. Izliv v obliki navzdol zakrivljene cevi pa je omogočil, da so vodo polnili v betonska korita ali pa v posode.

Iz korita je vodo pila živiva, za gospodinjsko rabo in pranje pa so jo točili v posode in odnašali v domove.

Take »šterne - vodnjaki« so bile narejene pri Rodarju - Prešernu (nasproti doma upokojencev), pri Žilhovi - Mrakovi hiši (tam kjer je danes jubilejna Predtrška lipa), pri Sandru - Žerovcu (ob samem vhodu na dvorišče) in pred Markom - Praprotnikom (tam kjer je danes vrt - prej je namreč cesta peljala čez njihovo dvorišče). Izgled te »šterne« z večjim koritom je viden na ohranjeni sliki pred Sandrom.

Dve enaki »šterni« toda le z betonskim podstavkom za posodo (brez korita) pa sta bili pred Jurcem (hiša Keršičevih) in pri Kavarju - Štrukljevi hiši v Štrukljevi ulici..

Ti vodnjaki - šterne so botrovali, da so Predtržani počasi začeli opuščati domače globoko izkopane šterne, čeprav so iz njih tudi črpali vodo na način »pumpanja«. Kar 20 let pa je trajalo, da so Predtržani začeli vgrajevati vodovod v hiše. Z večine se je to začelo po letu 1930. Pri Benču je bil vpeljan vodovod leta 1931, pri Katežu pa po izjavi leta 1933. Z vpeljavo vodovoda v hišo pa so stare individualne šterne počasi ostale brez vloge. Z večine so te šterne pri vseh predtrških hišah še dostopne ali pa so prekrite, kje so bile pa se za večino štern ve.

Javne šterne s koriti na vodovodu pa so služile še tja do leta 1960.

Napisal Franci Valant

Viri:

Članke iz časopisa Gorenjec zbral Goran Lavrenčak - DAR

Vir: www.dLib.si; digitalizirano: 1900-1916 in 1934-1941 / Gorenjec